

відносинах замінності, який формує периметр ринку. У посткризових умовах важливо активізувати зусилля (із використанням цінкових і нецінових важелів залучення коштів) задля збільшення строкових депозитів, які відрізняються стійкістю з-поміж інших можливостей акумулювання коштів. Вони є вагомим джерелом фінансування активів, підвищення ліквідності та платоспроможності банків, активізації кредитно-інвестиційної діяльності і, загалом, підтримки фінансової стійкості банківської системи країни.

Використані джерела:

1. Горун М. В. Аналізування внутрішніх факторів впливу на маркетингове забезпечення формування депозитних ресурсів банків // Ефективна економіка. 2015. № 2. URL : <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3823>(дата звернення : 18.09.2022 р.).

2. Еш С. М., Ляховецька В. М. Депозитна політика банків та інструменти її реалізації. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2016. № 17. С. 133-138.

3. Науменкова С. В., Міщенко В. І., Міщенко С. В. Макроекономічні аспекти оцінювання достатності капіталу банків в Україні. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. 2017. № 2. С. 4-16.

4. Статистичні дані НБУ, які відображають показники банківської системи в розрізі згрупованих балансових залишків (станом на 01.06.2022 р.). URL : <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist#3> (дата звернення 12.08.2022).

5. Економічна теорія: політична економія. Підручник / За заг. ред. С. І. Юрія. К. : Кондор, 2009. 604 с.

Дутка Яків
Західноукраїнський національний університет
(науковий керівник: к.е.н., доцент, доцент кафедри
економіки та економічної теорії ЗУНУ
Чирак І.М.)

СУТНІСТЬ І РОЛЬ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Різні погляди на сутність менеджменту і його інструментарій дозволяють виділяти чотири основних підходи до управління підприємством: функціональний, ситуаційний, системний і процесний. Кожен із них володіє стійкою методологічною основою і може служити окремою базою для

дослідження і оптимізації управління підприємством. При цьому, системний підхід основний акцент робить на взаємодії між різними складовими управлінського механізму, функціональний підхід фокусується на окремих видах управлінської діяльності, системний – визначається гнучкістю і адаптивністю, яка обумовлюється змінами умов. В цьому контексті, процесний підхід володіє значним науково-практичним потенціалом, оскільки дозволяє поєднувати в собі всі інші підходи і трактувати управління як сукупність послідовних дій, які сукупно утворюють цілісний механізм і дозволяють вирішувати завдання й досягати цілей підприємствами, адаптуючись і змінюючись у відповідності до умов.

Розглядання процесу як сукупності послідовних дій визначає основні методологічні положення щодо його інтерпретації в контексті управління. Згідно такого бачення процес набуває додаткових вимірів: часових, суб'єктно-об'єктних і просторових. Часові фактори процесу виражають його тривалість, що проявляється через тривалість кожної дії, всього процесу, узгодженості тривалості дій між собою. Суб'єктно-об'єктні виміри передбачають визначення більш і менш важливих процесів, підпорядкування одних дій іншим і формування траєкторії руху дій і процесів. Просторові виміри визначають розміщення і узгодження дій і процесів між собою. Таким чином, процесний підхід формує великий масив взаємодій, які можуть піддаватися цілеспрямованому впливу і набувати бажаних форм.

Концепція бізнес-процесів уточнює і конкретизує аналізований підхід, оскільки виокремлює тільки ті процеси, які мають бізнесову складову. Активне використання бізнес-процесів як окремих категорій науки про управління було започатковане С. Портером і М. Хаммером, які «описали процесний підхід до управління, використовуючи чотири базові категорії: бізнес-процеси, відношення між процесами та роботами, виміри процесів і цінності процесів [1]. Згідно М. Хаммера «бізнес-процес – це набір операцій, які створюють результат, що має цінність для споживача» [2].

Інші трактування досліджуваної дефініції визначають бізнес процес як:

– «одну або більше пов'язаних між собою процедур чи операцій (функцій), які спільно реалізують мету підприємства, як правило, у межах організаційної структури, що описують функціональні ролі відносини.

– діяльність компанії, яка виражена в послідовності робіт, метою якої є перетворення входів (ресурсів) на виходи (продукти, послуги), які мають споживчу цінність для клієнта» [3].

Таким чином, бізнес-процеси поєднують одночасно декілька елементів і підсистем управління і визначають їх раціональну організацію. Відповідно до цього, вони систематизують дій, пов'язані із визначенням раціональної

організаційної структури, формування технологічних карт і графіків, оптимізацію процесів, пов'язаних із налаштуванням підсистеми «входів» і «виходів» підприємства, удосконалення процесів координації і регулювання.

Початковим етапом виявлення бізнес-процесів є визначення їхніх меж, які зазвичай співпадають із фізичними і організаційними межами підприємства. Межі підприємства можуть мати первинний або вторинний характер. Первинні входи – це канали надходження сировини і матеріалів, енергії тощо. Вторинні входи вказують на методи і схеми надходження інформації, додаткових складових і комплектуючих або інших елементів, не пов'язаних напряму із головним напрямом діяльності підприємств. Аналогічна ідентифікація первинних і вторинних виходів. Первинні пов'язані із процесами виробництва і реалізації головної продукції, вторинні – із супутніми процесами, які охоплюють в тому числі виробництво і реалізацію побічної продукції тощо.

Виходячи із ідентифікації організаційних меж підприємства, в подальшому визначаються і об'єднуються в єдину послідовність усі процеси підприємства. З точки зору бізнес-процесів важливо, щоб вони були узгоджені між собою і підпорядковані єдиній цілі. При раціональній організації управління усі бізнес-процеси формуються і регулюються саме виходячи із місії і мети підприємства з подальшою деталізацією цілей і завдань нижчого рівня. Завдяки такому підходу, усі дії та операції виконуються узгоджено, послідовно і доповнюють одна одну. Відсутність такого погодження при побудові бізнес-процесів призводить до втрат ресурсів, часу, нераціонального використання простору і низької ефективності управління.

Раціональне управління підприємством окрім чіткої побудови бізнес-процесів включає також ряд додаткових дій, які забезпечують їх оформлення і обслуговування. Ці процеси реалізуються завдяки інформаційним, обліково-інформаційним, фінансовим, фінансово-виробничим та іншим потокам, які також пов'язують системи виробництва та управління в єдине ціле і формують основу для контролю та управління ними. Загалом, бізнес-процеси поєднують між собою усі функції управління в єдиний механізм і є ключовими факторами для успішного функціонування підприємства.

Використані джерела:

1. Porter M. E. On competition. Harvard Business Press, 2008.
2. Hammer M., Champy, J. Reengineering the corporation: Manifesto for business revolution, A (Collins Business Essentials). Zondervan. 2009.
3. Дідух В.В. Реінжиніринг бізнес-процесів управління машинобудівних підприємств: дис.канд.екон.наук: 08.00.04; НТУУ «КПІ». Київ, 2016. 230 с.
- 4.